

Вітаю Вас, шановні слухачі, ми продовжуємо курс лекцій з предмету «Порівняльне богослов'я» і відповідно до плану сьогоднішня наша лекція повинна бути присвячена католицькій еклезіології, тобто зараз ми з вами поговоримо про католицьке вчення про Церкву, а якщо бути точнішим то про найголовнішу особливість цього вчення, яка стосується ролі Римського єпископа або як його ще називають папи.

Власне учення про першість Римського архієрея головною мірою відділяє католицьке бачення Церкви від православної еклезіології.

У сучасних офіційних католицьких катихизаційних текстах міститься таке визначення щодо ролі Папи в Церкві:

Ст. 58 Компендіум ККЦ

Також слід мати на увазі, що Римського архієрея не може ніхто судити, а проти його вироку не може бути жодних апеляцій чи відкликань.

Окрім того, в католицькій церкві сповідується догмат про непомильність папи Римського у питаннях віри та моралі.

Про цей догмат ми поговоримо згодом, а зараз давайте розберемо звідки ж у Латинській Церкві взялося таке особливе бачення ролі Римського архієрея як намісника Христа і пастиря всієї Церкви?

По-перше потрібно розуміти що Римська кафедра завжди аймала досить таке особливе місце серед усіх інших давніх єпископських престолів, адже християнство як нова релігія історично зародилося у Римській імперії, і, відповідно, Рим був столичним містом. Звичайно, спершу головною за честю для християн була Єрусалимська кафедра, але після руйнування Єрусалиму у 70 р., про що напевно Ви, шановні слухачі знаєте з курсу біблійної або церковної історії... поступово у Церкві головну роль починає відігравати Римська Церква. Окрім того, що Римська спільнота християн була столичною, вона, звичайно ж, була ще й найбільш матеріально-забезпеченою і могла надавати допомогу іншим общинам. А тому уже станом на 2ге століття, коли почали формуватися групи церков навколо авторитетних центрів. Рим якраз став звісно ж одним із таких авторитетних центрів для декількох Церков.

І відповідно Римські архіреї відчували свій авторитет, але не завжди відчували його межі. І ось уже у часи Римського єпископа Віктора (189-199рр.) відбувся перший конфлікт, пов'язаний із втручанням Римського архієрея у справі іншої Церкви.

Суть цього конфлікту була така. На час правління єпископа Віктора більша частина Церков святкувала Великдень першого недільного дня після іудейської Пасхи, а в Ефесі (Малій Азії, суч. Туреччині) зберігся звичай святкування Пасхи 14 нісана (тобто разом з іудеями), незалежно від того, на який день тижня вона припадає.

Церкви у Римі, Палестині, Олександрії, Коринфі, Галлії висловилися проти малоазійського звичаю.

Однак Ефеський єпископ Полікрат відмовився змінити практику своєї Церкви і написав послання єпископу Віктору, в якому доводив давнину малоазійського звичаю. Він зводив його до апостолів (Іоанна та Филипа), а також їх учня — Полікарпа Смирнського. «І я, Полікрат, найменший із вас, роблю так, як передано мені моїми родичами; їм сліую. Семеро людей моєї рідні були єпископами, я восьмий. І завжди мої рідні справляли це свято, коли народ не вживає квасного хліба» (Євсевій. Церк. іст. V, 24. С. 192-193).

У відповідь Віктор вирішив відлучити малоазійських єпископів за інакодумство. Тобто Римський архієрей намагався застосувати канонічну саекцію проти єпископів іншої, непідвладної йому області за обрядову відмінність.

Але у той час противником Віктора виступив святий Іриней Ліонський, який, до речі, сам походив із Малої Азії, тобто зі Сходу, але служіння своє звершував на Заході. Ліон - це сучасна територія Франції.

Так ось св. Іриней вважав більш правильним святкування паски у неділю, але вважав, що відмова від переходу на римську практику не є підставою для відлучення.

Власне ця «Пасхальна суперечка» засвідчила два важливих моменти:

По-перше, ми бачимо, що церковний Рим вважав свій авторитет і повноваження достатніми для того, щоб втручатися в справи інших Церков.

А по-друге, що помісні тобто місцеві Церкви все ж ніяк не вважали, що вони повинні підкорятися Риму.

Тепер важливо нам звернути увагу і на такий аспект. Станом на 2ге ст. була поширена думка, відповідно до якої Римську Церкву заснували святі апостоли Петро і Павло. Зокрема, віра у це відобразилася у труді уже згаданого нами святого Іринія Ліонського «Проти ересей», який датується приблизно 180 роком. Ось завдяки цій думці вочевидь, сформувався такий погляд, що апостол Петро – це перший єпископ Риму і кожен наступний Римський єпископ є преемником, наступником святого Петра. Проте сучасна історична наука визнає той факт, що достеменно невідомо, коли саме апостол Петро прибув до Риму і якою саме була тут його діяльність, зокрема такої позиції притримуються і католицькі вчені.

Хоча, наголосимо, що в церковній традиції ніколи не оспоровався факт мученицької смерті апостолів Петра і Павла у Римі.

Так чи інакше, але про себе як про спадкоємців апостола Петра Римські єпископи почали мислити досить рано. І до цього ще додався особливий погляд Західної Церкви на роль і служіння апостола Петра.

Щоб зрозуміти в чому суть цього погляду, потрібно звернути увагу на тлумачення святим Левом Великим, який займав Римську кафедру у 440-461 рр. уривку з Євангелія від Мф. 16:13-19 вірші.

Зачитаємо цей фрагмент євангельського тексту. /.../

Так ось святий Лев поняття камінь, на якому будує Христос Церкву відніс до особи самого апостола Петра. І далі цей святитель писав, що Христос доручив Петрові опікуватися всією Церквою, а отже, якщо інші єпископи мають дбати лише про свої церковні області, то наступник Петра, Римський архієрей виконує вселенську місію та дбає про всю Церкву.

Лев Великий був першим, хто сформулював саме таке тлумачення цього євангельського тексту, хоча ще до нього деякі отці Церкви тлумачили даний уривок таким чином, що слова Спасителя про камінь вважали звернутими до Петра. До прикладу св. Кіпран Карфагенський, але ні сам Кіпріан, ні інші отці, які говорили, що слова про камінь стосуються особисто Петра усе ж не засвоювали йому особливої влади над іншими апостолами.

Окрім того, серед отців переважає таке тлумачення, відповідно до якого поняття камінь, на якому Христос будує Свою Церкву відноситься не до особи Петра, а

до виголошеного ним сповідання віри, тобто те, що Ісус є Сином Божим. До прикладу бл. Феофілакт Болгарський пише: с. 310.

Інші екзегети розуміють під каменем Самого Христа. Таку думку, зокрема, висловлював бл. Августин, ось як цей отець тлумачив даний євангельський уривок: с. 310.

А деякі церковні письменники розуміють під поняттям «камінь» весь собор апостолів, від імені якого Петро висловив своє сповідання. Про це зокрема писав Оріген (роки життя Орігена – бл. 185 – 254).

Сам апостол Петро у своєму Першому соборному посланні, вживаючи слово камінь, відносив це поняття до Христа. Зокрема у 2 главі, 5 вірші він порівнює Церкву із будівлею, наріжним каменем якої є Сам Христос.

Окрім того, якщо подивитися на відносини Петра з іншими апостолами, то стає очевидним, що Петро не керував іншими апостолами. Більше того, на Апостольському соборі, який відбувся у 49 р. в Єрусалимі Петро не був головуючим. Головуючим цього собору був ап. Яків. І хоча Петро і виступав з важливою промовою на цьому Соборі, він виступав на ньому як один із рядових учасників. Події цього собору описані у Діян. 15.

Повертаючись до історичного розвитку бачення Римською Церквою першості свого єпископа, зауважмо, що ось уже протягом першого тисячоліття таке бачення розвивалося, утверджувалося і коли у середині XI ст почалася гаряча фаза конфлікту між Східною та Західною Церквами, то папа Лев IX у листі до Константинопольського патріарха Михаїла Керуларія говорив, що Свята Церква збудована на Камені, тобто на Христі та на Петрі. Римську кафедру звичайно ж Лев IX називає кафедрою глави Глави Апостолів – Апостола Петра і Римський престол не в праві судити ніхто.

Ну і що стосується другого тисячоліття, то тут все цілком зрозуміло – ще задовго до розколу із Православним Сходом Римський єпископ отримав владу над усіма Церквами Заходу, а тому скажімо так: у відокремленій від Православ'я Римо-католицькій Церкві першість папи у такому вигляді, як це викладено у листі Лева IX до патріарха Михаїла Керуларія не ставилася ніколи під сумнів.

Але якщо ми говоримо про сучасне бачення станом католиками ролі Римського архієрея у першому тисячолітті, то тут важливо підкреслити, що станом на сьогодні Католицька Церква визнає, що у першому тисячолітті Римський архієрей не мав юрисдикційної влади над іншими Помісними Церквами.

Зокрема такий погляд закріплений у документі який має назву «Синодальність і примат впродовж першого тисячоліття: на зустріч спільному розумінню в служінні єдності Церкви». Це документ був ухвалений у рамках католицько-православного діалогу, тобто підписали його, як католицька, так і православна сторона. І підписання цього документу відбулося уже в наш час – у 2016 році, у місті К'єті в Італії. Ще раз підкреслимо, що у цьому документі визнається, що у першому тисячолітті Римський архієрей не мав юрисдикційної влади над іншими Помісними Церквами і для подолання схизми 1054 року необхідно звертатися саме до досвіду першого тисячоліття. Але визнається також, що у першому тисячолітті Римський єпископ мав такий привілей, як право приймати апеляції від єпископів чи кліриків інших Церков, які були засуджені за якийсь проступок у своїй Церкві на місцевому рівні, але тут слід пояснити, якою була процедура прийняття цих апеляцій.

А інформація про це міститься також у К'єтському документі. Давайте зачитаємо відповідний уривок:

Ст. 115

Отже ми бачимо, що така річ, як прийняття апеляцій не є якоюсь владною прерогативою Римської кафедри, адже повторний перегляд справ, мав би здійснюватися, хоч і з подачі Риму, але архієреями тієї області, з якої був сам засуджений. І окрім того, в даному документі йдеться і про те, що апеляції могли подаватися не лише до Риму, але і до «більших престолів», тобто до інших центрів, які мають відповідний авторитет між Церквами.

Але ці апеляції завжди розглядалися синодально, тобто соборно, - зауважується у документі підписаному у місті К'єті.

Для нас цей момент має особливе значення, тому що Константинополь, як ми уже зауважували також мав історично права на прийняття апеляцій. І саме на таке

Ну так ось спираючись на право приймати апеляції Константинопольський патріарх почав спиратися, розпочавши у 2018 році свої дії на території України. Зокрема у 2018 році Константинопольський патріархат оголосив про розгляд апеляції від колишнього митр. Київського Філарета (Денисенка).

Звичайно дискусійним є питання рамок від кого може, а від кого не може приймати апеляції Константинополь, проте якщо все таки прийняти ту думку, що Константинополь мав право приймати апеляцію від Філарета, то тут необхідно одразу ж сказати, наголосити, що тоді апеляція повинна була б здійснюватися за тією процедурою, яка була прийнята ще у першому тисячолітті в постановах Сардикійського собору, тобто повторний суд мали б

здійснювати архієреї з території підсудного, тобто у випадку з колишнім митрополитом Філаретом – такий суд повинні були б проводити архієреї канонічної УПЦ, Предстоятелем якої є митрополит Онуфрій. І звернімо увагу, що навіть у документі, який підписали католики у 2016 р у К'єті міститься визнання необхідності соборного вирішення таких апеляційних справ. А нагадаю, коли до Константинопольського патріархату зверталися у 2019-2020 роках році Предстоятелі Албанської та Єрусалимської Церков, щоб соборно обговорити урегулювання українського церковного питання, то п. Константинопольський Варфоломій відкидав такі пропозиції.

Як бачимо, у Патріархів тих престолів, які в силу історичних обставин мають першість честі, є досить потужна спокуса сприймати цю першість честі, як першість влади у всій Церкві. І, на жаль, через те, що окремі першоієрархи не витримують такої спокуси всій Церкві доводиться переживати багато випробувань.

Хоча навіть підписавши такий документ Католицька Церква не скасовує своє вчення про те, що Римський папа – це намісник Христа на землі, Вселенський архієрей, пастир усіх християн і так далі.

А зараз давайте. Браття і сестри розглянемо православний погляд на першість у Вселенській Церкві. І тут слід визнати очевидний факт: питання першості у Православ'ї є досить болючим, зокрема це пов'язано із уже із сумнозвісними діями Патріарха Варфоломія на території України, які спричинили кризу у світовому Православ'ї.

Ми з вами, брати та сестри, повинні мати на увазі, що єдина Церква складається з Помісних Православних Церков, **об'єднаних між собою спільною православною вірою та участю в Таїнствах** (усі православні мають між собою спілкуванням через Таїнства).

Таким чином, здійснюється принцип рівноправності Помісних Православних Церков, які перебувають у підкреслимо безпосередньому спілкуванні одна з одною, сповідуючи одну віру та беручи участь у Таїнствах.

Що стосується Першості Константинопольського Патріарха, то ця першість є першістю честі. І її джерелом є традиційний порядок Помісних Церков, закріплений у диптихах. Перший по честі Предстоятель не є главою всієї Православної Церкви, він не має права втручатися у справи інших Помісних Церков.

Ще раз наголосимо першість Константинопольського Патріарха – це наслідок історичних подій, так історично склалося. До того ж потрібно мати на увазі, що якби від Православ'я не відпав би Рим, то ми б сьогодні говорили б про першість за честю Римського престолу, а не Константинопольського.

Але сьогодні Константинополь, намагаючись присвоїти собі першість в значенні особливих владних повноважень, формує альтернативну еклесіологію, де спілкування між Помісними Церквами відбувається опосередковано через Константинопольського Патріарха. Підкреслимо – не через єдність віри і Таїнства, а через Константинопольського Патріарха.

Згідно з таким поглядом, лише той перебуває у Православ'ї, хто перебуває у спілкуванні з Константинопольським Патріархом. Ця позиція є ідентичною позиції Католицької Церкви, відповідно до якої католиком вважатися може лише той, хто перебуває у спілкуванні, а фактично у підпорядкуванні Римського архієрея.

Втім, як свідчить Церковна історія такий погляд є більш ніж абсурдним, адже серед усіх давніх престолів Константинопольський є першим за кількістю патріархів-єретиків, у тому числі засуджених Вселенськими Соборами.

Але найабсурднішим у цій ситуації є богословське обґрунтування теологами КПЦ вселенської першості свого Предстоятеля. Адже, якщо першість Римського папи у Західній Церкві виводилась із особливої, відповідно до позиції католиків, ролі апостола Петра. То богослови Константинопольського патріархату, серед яких архімандрит Пантелеїмон Мануссакіс, архієпископ Елпідор Ламбриніадіс, **порівнюють Константинопольського патріарха з Іпостассю Бога Отця у Святій Трійці.**

«Якщо хочемо говорити про джерело першості у всьому Всесвіті Церкви, то це сама особа кожного Архієпископа Константинополя», - говорить арх.

Елпідор. При тому говорячи про особу Константинопольського Предстоятеля, як про джерело першості даний ієрарх робить відсилки до вчення про монархію Бога Отця, тобто про те, що Отець є джерелом буття Сина і Святого Духа.

Таким чином на думку грецьких сучасних богословів, Константинопольський патріарх – це ніби образ Бога Отця в Церкві.

Втім у Святому Письмі ми читаємо: **Бога (тобто Бога Отця) ніхто ніколи не бачив, та Єдинородний Син, Який у лоні Отця, – Він явив Його .**

У 1й главі посланні до Євреїв ап. Павло образом іпостасі Отчої називає Бога Сина. А в першій главі до Колосян апостол називає Сина Божого буквально, якщо дивитися в грецький текст, іконою невидимого Бога Отця.

А тому і у вченні про Церкву ми повинні слідувати Євангельському і Апостольському вченню про те, що образом Отчим для Церкви, зокрема, є

Друга Іпостась Святої Трійці – Божий Син і саме в Сині, Який прийняв людську природу, в Христі Ісусі, Який дав обітницю перебувати з Церквою «до кінця віку» (Мф. 28, 20), ми повинні бачити і джерело єдності Помісних Церков і джерело всякої влади у ній.

Ось ми розглянули коротко оглянули вчення про першість Римського папи та обговорили в двох словах проблематику сучасної поки що

внутрішньоправославної дискусії про першість.

А далі нам необхідно ще продовжити говорити про таку річ, як вчення непомильності папи. Я думаю, що серед вас, шановні слухачі, є ті, хто чули інтерпретацію вчення про непомильність як нібито вчення про непогрішимість чи навіть безгрішність Глави КЦ. Насправді, коли ми чуємо, що папа є непогрішимим, то ми повинні розуміти під цим твердженням саме учення про непомильність Римського єпископа у питаннях віри та моралі.

Ідеї щодо непомильності Римського єпископа, звичайно ж, були у КЦ протягом попередніх століть¹, проте офіційно це вчення було сормоване відносно недавно – на I Ватиканському соборі (має статус 20 вселенського собору для КЦ, відбувся він у 1870 р.) та викладене у 4 главі соборної конституції ПАСТОР ЕТУРНУС (вічний пастир – такий переклад назви цього документу).

Так ось у цій конституції зазначається, що «Папа Римський, коли він говорить *ex cathedra*, тобто виконує свої обов'язки учителя і пастиря всіх християн, визначає, в силу своєї верховної апостольської влади, що певні вчення з питань віри і моралі повинні бути прийняті Церквою, користується, з Божественною допомогою, обіцяною йому в лиці блаженного Петра, тою безпомилковістю (*infallibilitas*), якою Божественний Відкупитель благovolив наділити Свою Церкву, коли вона визначає вчення з питань віри й моралі.

Отже, ці визначення папи Римського незмінні самі по собі **ex sese**, а не через згоду Церкви».

Вчення про непомильність римського понтифіка є, по суті, продовженням вчення про папський примат. Зі Святого Письма наводяться слова Спасителя, звернені до апостола Петра: «Я ж благав за тебе, щоб не забракло тобі віри; і ти, коли навернешся, зміцни своїх братів!» (Лк. 22, 32), - саме ці слова, за логікою

¹ учение о главенстве папы впервые заявлено западной «церковью на четвёртом лютеранском соборе в 1215 году, так и учение о непогрешимости папы впервые внесено в латинскую схоластическую догматику Фомой Аквинатом в 1274 году, т. е. в одном и том же XIII столетии, хотя первые основания для здания папской непогрешимости были положены ещё в IX веке лже-исидоровыми декреталями (т. е. мнимыми каноническими постановлениями, приписываемыми епископам римским первых веков христианства), а окончательное развитие теории папской непогрешимости получила в XVI веке

авторів документу, служать підтвердженням непомильності папи Римського в силу його преемства від св. Петра.

Але звернімо увагу, що для того, щоб визнати якесь папське висловлювання непомильним, виголошеним **ex cathedra** потрібно, щоб:

По-перше, Папа виступав як пастир і учитель усіх християн, тобто звертався до усієї Церкви;

По-друге, Папа звертався лише (!) з питань віри і моралі;

По-третє, папа сам проголошував своє вчення обов'язковим для всієї повноти Церкви.

На думку католицьких богословів лише один випадок після 1870 року можна вважати проголошенням папою якогось вчення екс катедра. Цим випадком є проголошення папою Пієм 12 догмату про тілесне Вознесіння Пресвятої Богородиці у 1950 р.

Тепер ж давайте розглянемо православну критику вчення про непомильність Папи Римського.

По-перше, в даного вчення немає жодної основи у Святому Письмі. Слова Спасителя, про те, що Він молився про віру апостола Петра, сказані Ним особисто до цього апостола. І дана фраза Спасителя стоїть у тісному та безпосередньому зв'язку з передбаченням про майбутнє Петрове зречення.

Пор-друге, вчення про непомильність римського папи спростовується, також і фактами з церковної історії перших століть християнства

Так, протягом перших чотирьохсот років християнства, жоден Римських архієреїв не зробив жодного власне догматичного визначення для всієї християнської церкви.

Єресі на той час остаточно засуджувалися здебільшого тими церквами, в яких з'являлися. А, коли необхідно було засудити якісь масштабні лжеучення, то збиралися Вселенські собори, які і формували догмати незмінної віри.

Вже й слід зазначити, що саме існування вселенських соборів служить незаперечним доказом того, що на той час римський папа не вважався непомильним учителем віри. І дійсно --- для чого було, при всякій появі єресей,

скликати стільки єпископів з усіх кінців світу, якщо, для остаточного вирішення будь-якого догматичного питання чи суперечки достатньо було лише визначення одного єпископа римського.

По-третє, самі папи підривали власний догматичний авторитет своїми похибками та протиріччями загальноприйнятому у церкві догматичному та етичному вченню. Так, римського єпископа Гонорія було засуджено за монофелітську єресь.

Папа Стефан II дозволяв розірвати шлюб із рабою, тоді як інші папи шлюб між вільними та невільними людьми оголошували нерозривними.

Є також інші приклади з історії, які можна використовувати для критики догмату про папську непомильність.

Ну а ми наразі перейдемо до викладення основних тез сьогоденішнього нашого заняття, які будуть нам слугувати в якості висновків.

1. Папа Римський згідно з католицьким віровченням є наступником апостола Петра, верховним єпископом для всіх вірних, намісником Ісуса Христа на землі, а також джерелом будь-якої церковної влади. У цьому полягає католицьке вчення про примат, тобто першість, Римського архієрея.
2. Фундаментом вчення про першість Римського єпископа є уривок із 16 гл Євангелія від МФ, у якому Христос звертається до Симона (це перше ім'я ап. Петра), нарекає його уже Петром (а ім'я Петро означає камінь) і говорить: «На цьому камені збудую Церкву свою і ворота пекла не здолають її».

Католицька Церква приймає точку зору отців, які тлумачили ці слова Христа таким чином, що вони відносяться до особи ап. Петра, тобто що сам Петро є каменем, на якому будується Церква, а отже Римський папа, як наступник Петра має вселенську владу у Церкві.

Проте, як ми зауважували, питання чи можна вважати Римських єпископів з точки зору сучасної історичної науки спадкоємцями Петра доволі дискусійне.

Окрім того, більшість святих отців, тлумачів цього уривку дотримуються думки, що каменем, на якому Христос будує Церкву є не сам Петро, а виголошене ним перед цим сповідання віри в Ісуса, як Христа і Сина Божого.

Інші екзегети розуміють під каменем Самого Христа або собор апостолів від імені якого Петро висловив своє сповідання. Сам Петро у своєму Першому соборному посланні, вживаючи слово камінь, відносив це поняття до Христа

Зрештою, навіть ті святі отці, які відносили поняття камінь, на котрому Христос будує Церкву до самого Петра, вони усе ж не засвоювали йому особливої влади над іншими апостолами. І якщо подивитися на відносини Петра з іншими

апостолами, то стає очевидним, що Петро не виконував над ними функції керівника.

3. Важливо виокремити те, що у 2016 р. представники КЦ підписали разом із представниками Помісних Православних Церков документ, у якому визнали, що у Першому тисячолітті, тобто до того часу, коли відбувся розкол між Західною і Східною Церквами, Папа не мав юрисдикційної влади над іншими Помісними Церквами.

Але, не дивлячись на це, КЦ продовжує неухильно дотримуватися вчення, що папа є Вселенським архієреєм і пастирем усіх християн, таким от видимим главою Церкви.

4. ПЦ, визнаючи першість одного із предстоятелів на вселенському рівні, трактує цю першість, як першість честі, а не влади.

На жаль, сьогодні тема першості на вселенському рівні представниками КПЦ висвітлюється досить нетрадиційно. Богослови Константинопольського патріархату намагаються просунути ідею того, що їхній Предстоятель серед усіх православних Першоієрархів є першим без рівних і що він має не лише першість честі, а і першість влади. Для обґрунтування такого бачення першості грецькі богослови починають порівнювати Константинопольського Патріарха з особою Бога Отця у Святій Трійці з чого логічно слідує таке висновок, що нібито Констант. Патр. є образом Бога Отця у земній Церкві.

Втім образом Отчим є виключно Друга Іпостась Святої Трійці – Божий Син і саме в Сині, Який прийняв людську природу, в Христі Ісусі, Який дав обітницю перебувати з Церквою «до кінця віку» (Мф. 28, 20), ми повинні бачити і джерело всякої влади у Церкві, адже Христос є єдиним Главою Церкви.

А тому у Православ'ї немає і не може єдиного верховного єпископа, але кожна помісна самостійна Церква керується своїм Собором єпископів, на чолі якого стоїть Престоятель (Патріарх, Блж. митрополит чи архієпископ). Усі предстоятелі Помісних Церков рівні між собою, жоден не підкоряється іншому.

Предстоятель першої по диптиху Помісної Церкви є першим серед рівних, тобто першим по честі, а не по владі.

5. У Католицькій Церкві існує вчення про непогрішимість (тобто непомильність) Папи Римського, коли він виступає зі своєї кафедри, викладаючи церковне вчення. Будь-яке соборне рішення, у тому числі з богословських або догматичних питань, набирає чинності лише після затвердження його Папою.

Згідно ж за православним вченням непомильність Церкви виявляється у її соборній, вселенській повноті і на практиці таке виявлення непомильності здійснюється на Вселенських соборах.

Земної особи, яка могла б могла непомильно навчати богословським та етичним істинам у Православ'ї немає і бути не може.

На цьому ми завершуємо наше сьогоднішнє заняття.

Щиро дякую всім за увагу. Спаси всіх Господи і до наступних зустрічей!

Лекція №2. Католицьке вчення про першість Єпископа Риму. Православний погляд на першість. Догмат про непомильність Папи Римського в питаннях віри та моралі.

1. Дайте визначення поняттю «примат Римського архієрея»
2. Поясніть у чому полягає суть догмату про папську непомильність та викладіть православну критику даного вчення.
3. Яким є православний погляд на першість у Вселенській Церкві?

Література:

1. Бурега В. В. Історія та богослов'я Католицької Церкви : навчальний посібник. – К. : Видавничий відділ УПЦ, 2021. С. 11-25 (історична частина), С. 304-335 (богословська частина).

2. Сильвестр (Стойчев), архієп. Епископ Сильвестр (Стойчев) об автокефалии, принятии из раскола и новой еклесиологии

Константинопольского Патриархата:

<http://kdais.kiev.ua/event/%D0%95%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%BF-%D0%A1%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%80-%D0%A1%D1%82%D0%BE%D0%B9%D1%87%D0%B5%D0%B2-%D0%BE%D0%B1-%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B5%D1%84/>

3. Серединский Т., прот. Непогрешимость римского папы в учении веры и нравственности христианской пред судом Священного Писания и Предания, церковной истории, самих епископов римских, латинских богословов, западных соборов и здравого смысла /

https://azbyka.ru/otechnik/Tarasij_Seredinskij/nepogreshimost-rimskogo-papy-v-uchanii-very-i-nravstvennosti-hristianskoj-pred-sudom-svjashhennogo-pisanija-i-predanija-tserkovnoj-istorii-samih-episkopov-rimskih-latinskih-bogoslovov-zapadnyh-soborov-i-zdravogo-smysla/#source

